

МИНИСТЕРСТВО НА ПРАВОСЪДИЕТО

1040 София, ул. "Славянска" №1, тел.: 02/ 91 408(центра), факс: 02/ 987 00 98

Изх. № 10-00-2 / 07 03. 2003
(Моля, цитирайте при отговор)

На Ваш №.....

**ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**СТАНОВИЩЕ
ОТ
АНТОН СТАНКОВ-МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО
ПО
КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 3 ЗА 2003 Г.**

*К.р. 3/2003 г.
- държавна не разпоредба
за
и съдържание
7.03.2003*

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ
СЪДИИ,**

С определение на Конституционния съд от 13.02.2003 г. съм конституиран като заинтересувана страна по конституционно дело № 3 за 2003 г., образувано по искане на група (50) народни представители от XXXIX Народно събрание за установяване на противоконституционност на отделни разпоредби от Закона за вероизповеденията (ЗВ, обн, ДВ, бр.120 от 2002 г) и на несъответствие с международни договори, по които Република България е страна.

С посоченото определение искането е допуснато за разглеждане по същество за установяване противоконституционност на чл. 7, ал. 4, чл. 10, ал. 1, изр. трето и четвърто и ал. 2, както и на § 1, т. 3 от Допълнителната разпоредба, §2, ал.3 и § 3 и 4 от Преходните и заключителни разпоредби (ПЗР)на ЗВ.

1. По чл.7, ал.4 от ЗВ:

Съгласно чл.7, ал.4 ЗВ "правата и свободите на лицата, членуващи в религиозна общност, не могат да бъдат ограничавани

от вътрешните правила, ритуали и обреди на тази общност или институция”.

В искането се твърди, че разпоредбата, която предвижда, че правата и свободите на лицата, членуващи в религиозна общност, не могат да бъдат ограничавани от вътрешните правила, ритуали и обреди на тази общност или институция, представлява недопустима от Конституцията /чл.6 и 13, ал.1 и 2/ намеса във вътрешните работи на самоуправляемите се религиозни общности.

Не намирам за основателно твърдението поради следните съображения:

На първо място следва да се посочи, че с тази разпоредба не се нарушава принципът на равноправието, прогласен с чл.6, ал.1 от Конституцията, тъй като тя не ограничава правата на гражданите, нито с нея им се предоставят привилегии на някои от визираните в ал.2 на същия член социални основания – раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние. Напротив, тази разпоредба поставя изискването, с вътрешните правила ритуалите и обредите на всяка религиозна общност да не се нарушават правата и свободите на лицата, членуващи в нея. Това е другото проявление на равноправието като равенство пред закона и по-специално – всички граждани трябва да са еднакво третирани в нормативните актове, в случая в ЗВ. Дадените в искането примери, по наше мнение са неудачни, защото извън правото субективни права, свободи и задължения не съществуват. На това основание разпоредбата не би могла да се отнася до “права и задължения, съставляващи част от ценностната система” на отделните религиозни общности.

Не намирам за основателно и твърдението за противоречие с чл.13, ал.1 и 2 на Конституцията. С оглед нейното съдържание не би могло да се приеме, че забраната да се ограничават правата и свободите на вярващите, членуващи в нея с вътрешните правила на религиозната общност, както и при обредите и ритуалите, представлява нарушаване на правото на сдружаване като една от формите на упражняване на свободата на вероизповедание и намеса във вътрешноорганизационния живот на религиозната общност. Законодателят в чл.7, ал.1 и 2 е възпроизвел точно конституционните разпоредби на чл.37, ал.2 и чл.13, ал.4 относно случаите, в които може да се ограничава свободата на вероизповедание. Законната разпоредба следва да се възприема

единствено като гаранция, че основните права и свободи на вярващите няма да бъдат нарушавани.

Разпоредбата не противоречи и на чл.9, т.1 и 2 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи /ЕКЗПЧОС/ и чл.18 от Международния пакт за граждански и политически права /МПГПП/ - тези текстове са възпроизведени съответно в чл.2, 3 и 7 от ЗВ. От посочените международни актове следва недвусмислено, че единствено допустимите ограничения се отнасят до упражняването, изповядването и външното манифестиране на религиозните убеждения на дадено лице, каквито са ритуалите и обредите. Вътрешният аспект на правото на вероизповедание, т.е. правото на свободен избор на религия, което е основно, абсолютно, субективно, лично е ненакърнимо, не е в предмета на регулиране на атакуваната норма.

Ето защо считам искането за установяване противоконституционността на чл.7, ал.4 ЗВ за неоснователно и моля, то да бъде отхвърлено.

2. По чл.10, ал.1, изречение трето и четвърто и ал. 2:

В искането се твърди, че чл.10, ал.1 и 2 от ЗВ противоречат на чл.6, ал.2 и чл.13, ал.2 от Конституцията на РБ, както и на чл.9 от ЕКЗПЧОС.

Не намирам за основателно това твърдение поради следните съображения:

Не следва да се приема твърдението, че е нарушен конституционният принцип за равноправието и равнопоставеността на гражданите, прогласен от чл.6, ал.2, тъй като според установената практика на Конституционния съд Конституцията изключва предоставяне на колективни права на различни религиозни групи. Следователно с разпоредбата на чл.10, ал.1 не се засягат правата на религиозните общности и институции. На същото основание следва да се отхвърли и твърдението за противоречие на текста с чл.9 на ЕКЗПЧОС.

Разпоредбата на чл.10, ал.1, изр. трето и четвърто не създава привилегия за Българската православна църква, което изрично е прогласено и в ал.3 на същия член. Тя само подчертава традиционния характер на тази църква, деклариран и в чл.13 от Конституцията и нейното особено значение за българската нация и държавност. Отчетено е, че Българската православна църква съществува още от 870 г., че е играла значителна роля за окончателното изграждане на единно народностно самосъзнание

у българите и за запазването на българския дух, че има традиционно силна позиция в битата на българския народ, че е извоювала своята независимост и е успяла да възстанови патриаршеската институция, че е играла значителна роля за окончателното изграждане на единно народностно самосъзнание у българите и за запазването на българския дух, че има традиционно силна позиция в битата на българския народ, както и признаването ѝ за равноправен член на световното православно семейство.

Разпоредбата на ал.1 следва да се тълкува в контекста и на другите алинеи на чл.10, и по-специално на ал.2, в която ненамесата на държавата в организационния живот на църквата е изразена по категоричен начин - устройството и управлението на църквата се определят в нейния устав. Следователно не е нарушен и чл.13, ал.2 от Конституцията, провъзгласяващ светския характер на българската държава и автономността на религиозните общности и институции.

Правата на другите религиозни институции не се засягат също така и от нормата на чл.10, ал.2, изр.първо, съгласно която Българската православна църква е юридическо лице. Посочената разпоредбата задължително следва да се свърже с § 2, ал.2 от Преходните и заключителни разпоредби на закона, който предвижда, че вписването на другите религиозни институции се извършва служебно и съдът не може да откаже вписването.

Ето защо считам искането за установяване противоконституционността на чл.10, ал.1 и 2 от ЗВ за неоснователно и моля то да бъде отхвърлено.

3. По §1, т.3 от Допълнителната разпоредба:

Съгласно § 1, т.3 от Допълнителната разпоредба на ЗВ "религиозна институция" по смисъла на този закон е регистрираната в съгласие със ЗВ религиозна общност, която има качеството на юридическо лице, свои ръководни органи и устав.

В искането се твърди, че § 1, т.3 ЗВ противоречи на чл.6, чл.13, чл.37, ал.2 от Конституцията, както и на чл.9 ЕКЗПЧОС и на Решение № 5 на КС на РБ по к.д. № 11/1992 г.

Намирам искането за неоснователно поради следните съображения:

Религиозните общности и религиозните институции са формите на упражняване на правото на сдружаване на религиозна основа. Освен това чл.44, ал.3 от Конституцията изисква със закон да се определят организациите, които подлежат на

регламентация. Елементите на организационна форма и структура са присъщи само на общностите от лица, които имат статут на юридическо лице /чл.14, 15 и 17 от закона/. Те са необходими за осъществяване на дейност извън религиозната общност. В този смисъл е становището на Конституционния съд, изразено в мотивите към Решение № 5 от 1992 г. по к.д. № 11 от 1992 г. Следователно липсата на статут на юридическо лице не е основание за ограничаване правата на съответната религиозна общност, с изключение на липсата на възможности от имуществен и устройствен характер, присъщи на персонифицираните субекти на правото. Не се ограничава упражняването на правото на вероизповедание като абсолютно основно лично право, непосредствено свързано с интимния духовен мир на човешката личност.

С оглед изложеното следва за да се приеме, че не е налице нарушаване на чл.6, 13 и 37, ал.2 от Конституцията, както и на чл.9 от ЕКЗПЧОС, поради което моля, искането да бъде отхвърлено като неоснователно.

4. По § 2, ал.3 от Преходните и заключителни разпоредби:

Съгласно § 2, ал.3 ПЗР на ЗВ "съдът вписва служебно в закрито заседание регистрираните по ал.1 вероизповедания с изключение на вероизповеданието по чл.10. В този случай съдът не може да откаже вписването".

Смятам, че разпоредбата на §2, ал.3 не противоречи на чл.6, ал.2 и чл.37, ал.1 от Конституцията и на чл.9 от ЕКЗПЧОС по следните съображения:

Първото ни основание е посочено по-горе и по-специално, че цитираните конституционни текстове са свързани със защита на правото на свобода на религията на физическите лица. Действието спрямо лицата е подход и на МПГПП и ЕКЗПЧОС. На второ място бихме посочили, че с § 2 не се създава привилегия за Българската православна църква. Напротив, в него се предвижда запазване статута на всички юридическите лица, регистрирани по чл.6 на отменения Закон за изповеданията, задължение за Дирекция "Вероизповедание" на Министерски съвет да предостави на Софийския градски съд регистъра на регистрираните вероизповедания и което е особено важно, че регистрацията се извършва служебно от съда без той да може да откаже вписването. Следователно законът не установява задължения за другите вероизповедания във връзка с регистрацията им, от които да е освободена Българската православна църква. Тази норма е потвърждение на установената

в чл.10, ал.3 забрана да се създават привилегии и предимства за Българската православна църква. Изложеното показва също така по безспорен начин, че не се създават и предпоставки за дискриминация между изповядващите различни религии, което изключва нарушение на чл.37, ал.1 от Конституцията.

Ето защо считам искането за установяване противоконституционността на § 2, ал.3 ПЗР на ЗВ за неоснователно и моля, то да бъде отхвърлено.

5. По § 3 от Преходните и заключителни разпоредби:

Съгласно § 3 ПЗР на ЗВ “лицата, които към влизането в сила на този закон са се отделили от регистрирана религиозна институция в нарушение на утвърдения по установения ред неин устав, не могат да използват идентично наименование и да ползват или да се разпореждат с нейно имущество”.

В искането се твърди, че цитираната по-горе разпоредба противоречи на чл.6, ал.1 и 2, чл.13, ал.1 и 2, чл.37, ал.1 и на чл.38 от Конституцията, както и на чл.9, т.1 и 2 от ЕКЗПЧОС и чл.18 от МПГШ.

Намирам твърдението за неоснователно по следните съображения:

Изискването за неповторимост на наименованието, като изключително право, е установено в чл. 11, ал.1 от Търговския закон и чл.7, ал.4 Закона за юридическите лица с нестопанска цел. За това няма пречка, то да се предяви и към религиозните общности. Правилото е въведено също така, тъй като не е налице правоприемство, няма и прехвърляне на права. Но установената забрана не пречи, съответната религиозна институция по предвидена в устава й процедура и при спазване на законите да предостави ползването на свое имущество на други лица, било то и на тези, които са се отделили по посочения начин. След като законът не посочва друг орган освен този, определен в устава на организацията, който да прецени дали е налице нарушение, няма основание да се приеме, че е налице намеса във вътрешноорганизационния живот на религиозната институция.

Ето защо намирам искането за обявяване противоконституционността на § 3 ПЗР на ЗВ за неоснователно и моля, то да бъде отхвърлено.

6. По § 4 от Преходните и заключителни разпоредби:

В искането се твърди, че § 4 ПЗР на ЗВ противоречи на чл.13, ал.2 от Конституцията.

Считам твърдението за неоснователно по следните съображения:

Основанието за включване на тази разпоредба е, че от 1951 г. Министерският съвет, чрез дирекцията по вероизповеданията, изпълнява функции по Закона за изповеданията /чл.6, 13, 16, 19, 30/ по отношение на религиозните общности. Следователно той разполага с информацията, която е необходима и може на база документите, с които разполага да даде официално мнение относно правоприемствеността. Законът предвижда също така, че съдът, а не Министерският съвет е компетентният орган, който се произнася по иска за правоприемството и той ще преценява официалния документ заедно с останалите доказателства по делото при спазване на правилата на Гражданския процесуален кодекс.

Ето защо намирам искането за установяване противоконституционността на § 4 ПЗР на ЗВ за неоснователно и моля, то да бъде отхвърлено.

ВН,НТ/СГ

МИНИСТЪР:
/АНТОН СТАНКОВ/

